

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ЦЕНТРАЛЬНІЙ ТА СХІДНІЙ ЄВРОПІ

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Предметна спеціальність	–
Спеціалізація	–
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальні трансформації в Центральній та Східній Європі»
для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 054
Соціологія

Розробники: Лукашевич М.П., доктор філософських наук, проф. кафедри соціології та соціальної роботи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи,
протокол № 1 від « 27 » 08 2020 року

Завідувач кафедри проф. Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

Протокол № 1 від « 8 » 09 2020р.

Голова науково-методичної комісії Стряпко І.О.

© Лукашевич М.П., 2020 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2020 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 7	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 210	1-ий	1-ий
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для очної форми навчання: аудиторних – 2,6/2,5 самостійної роботи здобувача – 5,4/3,4	1-ий	1-ий
	Лекції:	
	22/22	12
	Практичні (семінарські):	
	18/22	10
Вид підсумкового контролю: залік/ іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	75/51	188

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальні трансформації в Центральній та Східній Європі» (ЦСЄ) є ознайомити студентів з соціологічними теоріями, основними течіями та напрямками соціології аналізу фундаментальних проблем соціальної та політичної теорії: суб'єктність акторів соціальних та політичних систем, агенти соціальних змін, динаміка ціннісних ієрархій, вектори меморіальних стратегій, постмодерні стратегії в модерних суспільствах в країнах Центральної та Східної Європи.

В практичній сфері фундаментальні трансформації соціальних і політичних систем, соціального порядку, геополітичних конфігурацій, ціннісних орієнтацій і комунікативних стратегій країн ЦСЄ ставлять багато питань про актуальні форми організації соціальних систем в досліджуваних просторах. Багатовекторність поглядів має бути забезпечена міждисциплінарністю підходів до досліджень соціальних та політичних трансформацій, які відбулись у країнах Центральної та Східної Європи.

Компаративний аналіз стартових умов економічних та політичних перетворень дозволяє визначити спільні та особливі риси в розвитку країн цих регіонів. Вивчення здійснення програм реформ в економічній та політичній сферах також націлене на вирішення загального та особливого в процесі їх реформування. Вивчення і засвоєння студентами зазначеного предмету сприятиме усвідомленню розвитку соціологічного дискурсу в рамках міждисциплінарного аналізу та наукових підходів, сформованих в рамках різних наукових парадигм.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- сутність поняття «посткомуністична трансформація»;
- основні тенденції розвитку посткомуністичних країн Центральної та Східної Європи в 90-ті рр. ХХ – на початку ХХІ ст.;
- структуру та стадії посткомуністичної трансформації;
- розвиток наукової думки щодо проблем посткомуністичної трансформації;
- аналіз актуальної проблематики сучасних дискусій та досліджень трансформаційних процесів посткомуністичних країн ЦСЄ у першому модулі курсу; порівняльний аналіз векторів зближення та розходження перспектив трансформації у посткомуністичних країнах – у другому модулі курсу.
- порівняння стратегій та методологій дослідження трансформаційних процесів у межах сучасних порівняльних дослідницьких проектів;
- критичне осмислення запропонованих концепцій і публікацій;

вміти:

- оцінювати сутність економічної, політичної, ідеологічної трансформації посткомуністичних країн Європи та Азії;
- порівнювати розвиток окремих країн регіонів ЦСЄ та держав пострадянського простору;
- оцінювати реформи в економічній, політичній та ідеологічній сферах суспільного життя з позицій сучасних фахівців, що віддзеркалюватиме нове бачення проблем трансформацій посткомуністичних країн кінця ХХ – початку ХХІ ст.;
- використовувати методологію та понятійно-категоріальний апарат аналізу соціальних змін та трансформаційних процесів, на основі вторинного аналізу статистичних, соціологічних даних, та знань з суміжних дисциплін узагальнювати, робити порівняльну характеристику трансформаційних процесів у країнах ЦСЄ.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Глибинні системні компетентності в області сучасних методів проведення досліджень в галузі соціології та в суміжних галузях.

ЗК4. Здатність компетентно представляти наукову інформацію в усній та письмовій формах (в тому числі іноземною мовою) із застосуванням відповідної лексики.

ЗК7.Здатність до виконання лідерських функцій при командній роботі та автономної дослідницької роботи.

Фахові компетентності спеціальності (СК)

ФК1. Вміння формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири і потреби сучасного суспільства, а також стан її наукової розробки

ФК5. Вміння самостійно збирати та критично опрацювати соціологічні джерела, проводити їх зовнішню та внутрішню критику, систематизацію та класифікацію.

ФК7. Вміння використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі (об'єкт-теорії) в соціологічному дослідженні.

ФК9. Вміння будувати інтерпретаційні моделі на основі якісної соціологічної інформації.

ФК11. Вміння формулювати суспільно-значиму наукову проблематику, володіти різними формами публічної презентації результатів її дослідження.

ФК14. Вміння використовувати методологію, понятійно-категоріальний апарат аналізу та робити порівняльну характеристику соціальних змін й трансформаційних процесів у країнах ЦСЄ.

3.ОЧІКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Трансформаційні процеси в Центральній та Східній Європі», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здатність детально розробляти та переконливо презентувати групі кваліфікованих дослідників відповідний добре обґрунтований план дослідження для вирішення важливої задачі	ПРН3
Здатність презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів, наукових зустрічей та громадських ініціатив (соціально-орієнтовані робочі зустрічі)	ПРН5
Здатність представляти свої результати дослідження іноземною мовою	ПРН6
Обізнаність та здатність взаємодіяти інтелектуально з найновішими соціологічними дослідженнями в спеціальній області дослідження .	ПРН10
Здатність планувати оригінальний вклад на основі дослідження до соціологічних знань, пов'язаних з важливою задачею, який є відповідної якості для друку	ПРН13

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Соціальні трансформації в Центральній та Східній Європі»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Володіти знаннями про основні напрями та школи сучасної соціологічної теорії в сфері соціальних трансформацій; мати уявлення про основні тенденції історичного розвитку соціологічного знання і особливості соціологічного знання про суспільні трансформації	ПРН3
Володіти знаннями про розвиток наукової думки щодо проблем посткомуністичної трансформації; вміти аналізувати актуальної проблематики сучасних дискусій та досліджень трансформаційних процесів посткомуністичних країн ЦСЄ та проводити порівняльний аналіз векторів зближення та розходження перспектив трансформації у посткомуністичних країнах – у другому модулі курсу	ПРН5

Застосування понятійно-категоріального апарату (особливо іноземних джерел) та різних теоретико-методологічних підходів та сучасних соціологічних теорій в дослідженні трансформаційних процесів у власних соціологічних дослідженнях.	ПРН6
Будувати дослідницьку логіку при вивченні деяких соціологічних проблем с точки зору різних соціологічних теорій ; критично оцінювати концепції соціологічної думки в дослідженні трансформаційних процесів в Центральній та Східній Європі	ПРН10
Мати навички інтерпретації взаємозв'язку провідних концепцій з історичним, культурним та теоретичним контекстом їх виникнення і функціонування та вміннями їх презентації та представлення.	ПРН13

4.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

РЕЗУЛЬТАТИВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: поточний, проміжний (модульний) та підсумковий види контролю.

Формами поточного контролю є: самостійна робота, стандартизовані тести, реферат, доповідь з презентацією. Форма модульного контролю: контрольна робота. Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Для оцінювання знань студентів використовуються методи усного контролю та письмовий контроль.

Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання. Поточний контроль знань здійснюється за складовими: перевірка знань студента на практичних заняттях і контроль за виконанням індивідуальних завдань та самостійної роботи. Максимальна кількість балів за поточний контроль – 50 балів. Модульне контрольне оцінювання проводиться в письмовій формі. Максимальна кількість балів за нього – 50 балів.

Максимальна оцінка з підсумкового контролю складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи. Максимальна оцінка з підсумкового контролю становить 100 балів.

Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена в залікову відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 60) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то складає екзамен в усній формі. Максимальна оцінка на екзамені – 100 балів.

Форма *підсумкового семестрового контролю*: залік та екзамен в усній формі.

Політика оцінювання

Політика щодо дедайннів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-10) усне опитування, завдання, доповідь з презентацією	50
Підсумковий модульний контроль – стандартизовані тести	50

Критерії оцінювання ІЗ (презентація):

- Визначення мети та методики дослідження – 6;
 - Глибина аналізу – 10;
 - Наявність висновків – 5;
 - Якість оформлення – 4;
 - Презентація дослідження – 5.
- Макс.балів 30.

5.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1.Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1

Змістовий модуль 1. Методологія та методи дослідження соціальних трансформацій

Тема 1. Соціологічна теорія на тлі суспільних трансформацій

Соціологічна теорія та її основні підходи до трансформації. Соціологічна концептуалізація процесів трансформації. Сучасні дилеми розвитку соціологічної науки в поясненні суспільних трансформацій.

Тема 2. Соціологічна концептуалізація суперечливого процесу модернізації.

Соціальні і культурні аспекти модернізаційних трансформацій в країнах ЦСЄ. Дж. Діленті «Соціальна теорія у світі, що змінюється». А. Турен «Суспільство повертається до себе». З. Бауман «Індивідуалізоване суспільство». Парадигма постмодернізму в поясненні процесів трансформації в країнах ЦСЄ.

Тема 3. Соціальні трансформації та виклики 21 ст. в країнах ЦСЄ.

Традиція і соціальні зміни. Традиція і глибина соціального світу в поясненні трансформації. Символ і ритуал. Ритуал як спосіб контролю та перетворення досвіду.

Тема 4. Конфетція громадянського суспільства в осмисленні поскомуністичних суспільних трансформацій.

Процеси формування громадянського суспільства в країнах ЦСЄ. Угорщина, Польща як приклади формування громадянського суспільства.

Тема 5. Глобалізація: сучасні теорії, ідеологія і практика

Сутність процесу глобалізації в країнах ЦСЄ. Проблеми і перспективи трансформаційних процесів в сучасному світі.

Тема 6. Громадянське суспільство в умовах трансформації: теорія, інститути та моделі розвитку країн ЦСЄ.

Процеси формування громадянське суспільство в умовах трансформації. Інститути та моделі розвитку країн ЦСЄ.

Змістовий модуль 2. Методологія та методи дослідження соціальних трансформацій

Тема 7. Соціальна ідентифікація українського суспільства.

Самовизначення українського суспільства на сучасному етапі трансформації. Моделі трансформаційних практик, обґрунтовано домінуючі типи ідентичностей, що їх продукує практика соціального життя суспільства.

Тема 8. Громадянське суспільство і громадянська нація: проблеми та перспективи формування в Україні. Теоретичні проблеми взаємовідносин універсального і національного в процесі протікання соціальних трансформацій.

Тема 9. Особливості трансформаційного шляху країн ЦСЄ.

Соціальні сили, структури, інститути країн ЦСЄ. Тенденції змін у політиці, економіці, культурі, громадськості в країнах ЦСЄ

Тема 10. Особливості трансформаційного шляху Росії та Україні.

Соціальні сили, структури, інститути. Тенденції змін у політиці, економіці, культурі, громадськості.

Тема 11. Порівняльний аналіз трансформаційних процесів в країнах ЦСЄ.

Чехія, Словаччина, Польща, Угорщина, Латвія, Литва, Естонія - порівняльний аналіз трансформаційних процесів в країнах ЦСЄ.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма		Заочна форма	
	усього	у тому числі	усьог	у тому числі

		л	пр.	ін д	с. р.	о	л	пр	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Соціологічна теорія на тлі суспільних трансформацій	20	2	4		14	20	1	1		18
Тема 2. Соціологічна концептуалізація суперечливого процесу модернізації.	20	4	4		12	20	1	1		18
Тема 3. Соціальні трансформації та виклики 21 ст. в країнах ЦСЄ.	20	4	4		12	20	1	1		18
Тема 4. Концепція громадянського суспільства в осмисленні поскомуністичних суспільних трансформацій.	18	4	2		12	18	1	1		16
Тема 5. Глобалізація: сучасні теорії, ідеологія і практика	18	4	2		12	18	1	1		16
Тема 6. Громадянське суспільство: теорія, інститути та моделі розвитку	19	4	2		13	19	1	1		17
Усього за 1 модуль:	115	22	18		75	115	6	6		103
Тема 7. Соціальна ідентифікація українського суспільства.	21	4	6		11	21	2	1		18
Тема 8. Громадянське суспільство і громадянська нація: проблеми та перспективи формування в Україні.	21	4	4		13	21	1	1		19
Тема 9. Особливості трансформаційного шляху країн ЦСЄ.	18	4	4		10	18	1	1		16
Тема 10. Особливості трансформаційного шляху Росії та Україні.	18	4	4		10	18	1	1		16
Тема 11. Порівняльний аналіз трансформаційних процесів в країнах ЦСЄ.	17	6	4		7	17	1			16
Усього за 2 модуль:	95	22	22		51	95	6	4		85
Усього	210	44	40		126	210	12	10		188

6.2. Теми семінарських занять / практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Особливості суспільств «радянського типу».	4	
2	Понятійний апарат та концептуальні засади дослідження суспільних трансформацій	4	1
3	Глобалізація та локальні впливи: чинники подібного та розбіжностей трансформаційних процесів у країнах ЦСЄ	2	1
4	Особливості порівняльного соціологічного аналізу трансформацій у країнах ЦСЄ	2	1
5	Особливості трансформаційного шляху України: соціальні сили, структури, інститути. Тенденції змін у політиці, економіці, культурі, громадськості	6	1
6	Основні тенденції змін країн ЦСЄ на вибір: Угорщина, Польща, Латвія, Литва, Чехія, Словаччина.	2	1
7	Концептуалізація суспільних трансформацій як підґрунття аналізу соціальних конфліктів у країнах ЦСЄ	4	2
8	Глобалізаційні виклики у країнах ЦСЄ	2	1
9	Процеси депопуляції, смертності у країнах ЦСЄ	2	1
10	Особливості трансформації соціальної стратифікації і відносин в суспільстві у країнах ЦСЄ	4	1
11	Етнічна структура і відносини у країнах ЦСЄ	4	1
12	Міграційні відносини і виклики в у країнах ЦСЄ	4	
	Разом:	40	10

6.3 Самостійна робота

Основними завданнями самостійної роботи студентів є підготовка і виконання поточних навчальних завдань, а також самостійне вивчення окремих розділів дисципліни під керівництвом викладача.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1.	Економічні реформи 2 пол. 90-х рр. у ЦСЄ	6	10
2.	Соціально-економічна основа трансформації пострадянських країн	6	10
3.	Політична трансформація пострадянських країн	6	10
4.	Ідеологічна трансформація пострадянських країн	6	10
5.	Економічні реформи 2 пол. 90-х рр. у ЦСЄ та ПСЄ	6	10
6.	Соціально-економічна основа трансформації пострадянських країн	6	10
7.	Політична трансформація пострадянських країн	6	10
8.	Ідеологічна трансформація пострадянських країн	6	10

9.	Пошуки нової ідейної парадигми в країнах регіону.	6	10
10.	Проблеми та досягнення посткомуністичних країн Європи на сучасному етапі.	6	10
11.	Ідеологічна складова політичної трансформації пострадянських країн в 90-ті рр. ХХ ст. – роки ХХІ ст.	6	8
12.	Україна в глобальному світі: соціально-політичний аналіз	6	8
13.	Ефективність виборчої системи як фактор успішного демократичного транзиту в постсоціалістичних країнах	6	8
14.	Особливості характеру соціально-політичних конфліктів в умовах постсоціалістичних демократичних трансформацій	6	8
15.	Еволюція уявлень про громадянське суспільство в період постсоціалістичної модернізації у країнах цсе (кінець 80-х – 90-і роки ХХ століття).	6	8
16.	Соціальна структура та соціальна стратифікація у країнах ЦСЄ.	6	8
17.	Економічна стратифікація і відносини у країнах ЦСЄ.	6	8
18.	Гендер та інститут сім'ї у країнах ЦСЄ.	6	8
19.	Особливості територіальної стратифікації і відносин в суспільстві: місто і село у країнах ЦСЄ.	6	8
20.	Етнічна структура і відносини у країнах ЦСЄ.	6	8
21.	Міграційні відносини у країнах ЦСЄ.	6	8
Разом		126	188

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Айзінг Р. Європеїзація та інтеграція. Концепти дослідження ЄС. Європейська інтеграція/ уклад.: М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох; пер. з нім. М.Яковлева. Київ : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2007. - С.255-274.
2. Бабенко С.С. Трансформирующееся общество как тип общественного устройства Украины и России С.С. Бабенко С.С. *Методология, теория и практика социологического анализа современного общества*. Харьков. Изд-во ХГУ. 1999. С. 20-25
3. Бауман З. *Текущая современность*. Санкт-Петербург: Питер, 2008. 240с.
4. Безверхнюк Т. М. *Європейські стандарти врядування на регіональному рівні* : монографія. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2008.
5. Бжезинський З. Вирішальна роль України на пострадянському просторі. *Політика і час*. 1997. №9. С. 24–28.
6. Бжезинський З. *Велика шахівниця*. Львів – Івано-Франківськ: ЛілеяНВ, 2000. 236 с.
7. Бочаров С. *Європейська інтеграція: польський досвід та українські перспективи*, Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – Вип. 31.
8. Вовканич І. *Досвід країн Центральної та Південно-східної Європи на шляху інтеграції в Євросоюз і НАТО* Ужгород, 2008
9. Грицяк І. *Європейське управління: теоретико-методологічні засади* [Текст]: монографія. К. : "К.І.С.", 2006. - 398 с.
10. Демчишак Р. *Етапи євроінтеграції країн ЦСЄ і ПСЄ у контексті реалізації європейського шляху розвитку України* Київ : Видавництво ПП "Сорока", 2015
11. Денджерфілд М. *Європейський Союз і посткомуністична Європа : один підхід чи кілька ?* / [пер. з англ. Д. Гломозди] *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. - ред. ж-лу, 2008. - 1. - С. 119 – 139
12. *Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії* / За ред. І.О. Кресіної. К.: Логос, 2007.
13. Дергачов О. *Небезпека як атрибут державності*. Політ. думка. 1997. № 1. С. 29-35. Мадіссон В. В. *Сучасна українська геополітика: [навч. посібник]*. К.: Либідь, 2003. 176 с.
14. Джига Т. *Сучасні тенденції становлення політичної культури українського суспільства* *Політичний менеджмент*. 2011. № 1. С. 64-74.
15. Игрицкий. Ю. Рецензия на Сассен С. *Потеря контроля?: Суверенитет в век глобализации*. Нью-Йорк, 1996 // *Pro et contra*. Том 4, 1999. № 4, Осень. С. 222 – 227. 7. <http://www.europeansocialsurvey.org/>
16. Исакова Г. *Політичні процеси на пострадянському просторі: тенденції, протиріччя, перспективи*. *Політичний менеджмент*. 2007. № 3. С. 128-134.
17. *Історичні міфи і стереотипи та міжнаціональні відносини в сучасній Україні* / За ред. Л.Зашкільняка. Львів, 2009.
18. Копійка В.В, Шинкаренко Т.І. *Європейський Союз: історія і засади функціонування: навчальний посібник* / за ред.Л.В.Губерського. - Рек. МОН 2-ге вид., випр. і доп. К. : Знання, 2012. - 759 с.
19. Крауч К. *Постдемократия*. Издательство: Издательский дом Государственного университета. Высшей школы экономики, 2010. 192 с.

20. Лендьел М.О. Місцева демократія у країнах Центральної і Східної Європи : монографія Ужгород : Мистецька лінія, 2011. – 688 с.
21. Лендьел М. Міграційні процеси в Україні як фактор розвитку українсько-словацького прикордоння у 2014-2016 роках: Монографія // Марадик Н., Мелеганіч Г. / Дослідницький центр Словацької асоціації зовнішньої політики вул. Староместська, 6/D, 811 03 Братислава Пряшівський офіс: вул. Главна, 11, 080 01 Пряшів, Словацька Республіка www.sfpa.sk. 32 р.
22. Лендьел М. Місцева демократія у країнах Центральної і Східної Європи (для студентів спеціальності 052 Політологія): методичні рекомендації [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; каф. політології і держ. управління], 2020, 42 с.
23. Лендьел М. Євроінтеграційні процеси у країнах Центральної Європи (для студентів спеціальності 052 Політологія): методичні рекомендації; [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; каф. політології і держ. управління], 2020, 30 с.
24. Украинское общество в европейском пространстве / Под ред. Е.Головахи, С.Макеева. К.: ІСНАНУ, 2007. 274 с.
25. Колодко Г. В. Глобалізація і перспективи розвитку постсоціалістичних країн. Київ: Основні цінності, 2002. 245с.
26. Пилипенко В., Привалов Ю., Ніколаєвський В. Владна еліта у контексті суспільного розвитку. К. : ПЦ Феліант, 2008. 158 с. 34
27. Пирожков С. Україна в геополітичному вимірі: деякі пріоритети. Україна в современном геополитическом пространстве. «Персонал». 2000. № 2 (56); Прилож. № 5 (10). С. 30-33.
28. Роль еліт у трансформаційному суспільстві : матеріали круглого столу. К. : Національний інститут стратегічних досліджень, 2003 96 с.
29. Романюк А. Партії та електоральна політика. Львів : ЦПД-Астролябія, 2005. 348 с.
30. Россия в Европе: по материалам международного социологического проекта «Европейское социальное исследование». Составление и общая редакция: А.В.Андреевкова и Л.А.Беляева. М., Academia, 2009.
31. Рудич Ф. Україна, Росія, Євроатлантика: деякі аспекти взаємовідносин. Україна в современном геополитическом пространстве. «Персонал». 2000. № 2 (56); Прилож. № 5 (10). С. 10-12.
32. Савков А. Формування та розвиток політичної еліти в Україні / Анатолій Савков. Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць Укр. Академії державного управління при
33. Президентів України. Одеський філіал. – Випуск II. Одеса : Аспропринт, 1999. С. 124-128.
34. Посельський В. Європейський Союз. Інституційні основи європейської інтеграції. К.: Смолоскип, 2002. - 168 с.
35. Шепелев М. А. Глобалізація управління як мегатенденція сучасного мирового розвитку: монографія. К.: Генеза, 2004. 512 с.
36. Яровий В.І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ ст. Київ : Генеза, 2005

Додаткова

1. Богомолов О.Т., Глинкина С.П. Первые уроки экономической трансформации в странах Центральной Европы // ННИ. 1997. № 6.
2. Богатуров А.Д. “Мировой социализм” – между прошлым и будущим. Межд.жизнь. 1991. № 7
3. Бухарин Н. Строительство гражданского общества в странах Центральной и Юго-Восточной Европы. 90-ые годы XX века – начало XXI века. Новая и новейшая история. 2005. № 1.
4. Бжезинський З. Великі перетворення // ПД. 1994 . № 3.
5. Глинкина С., Орлик И. Россия и Центрально-Восточная Европа на рубеже XX – XXI веков // Новая и новейшая история. 2006. № 4.
6. Гарсаній Н., Кеннеді М. Між утопією та дистопією: лабільність націоналізму в Східній Європі // Сучасність. 1995. № 3.
7. Изакович З. Политические и этнорелигиозные аспекты югославского конфликта // Социологические исследования. 1996. № 5.
8. Історія країн Центральної та Південно-Східної Європи (1943-1993). К., 1993.
9. Лендьел М.О. Форми функціонування допоміжних рівнів місцевого управління та самоорганізації громадян в країнах Європи: досвід для України // Грані. 2013. № 10. С. 6-12.
10. Лендьел М.Вплив процесів європеїзації на вдосконалення стандартів і практики управління у регіоні Центральної Європи / Лендьел М.О. // Стратегічні пріоритети. 2012. № 1. С.37-43.
11. Ключкович А. Коаліційна динаміка та регіоналізація партійного представництва на земельному рівні після об'єднання Німеччини [Coalition dynamics and regionalisation of the party mission on a land level after the union of Germany] / Антолій Ключкович // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Політологія, Соціологія, Філософія. Випуск 5-6. – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2007. – С. 144-150.
12. Ключкович А. Політико-культурні аспекти посткомуністичної трансформації словацького суспільства // Регіональні студії. – Ужгород, 2019. – №16. – С. 19-23.
13. Ключкович А. Політико-інституційні перетворення в умовах консолідації демократії у Словаччині // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. – 2019. – №27. – С. 71-77.
14. Ключкович А. Проблемні аспекти функціонування моделі суспільно-політичного розвитку Словаччини на сучасному етапі // Науковий журнал «Політикус». – Одеса, 2020. – Випуск 1. – С. 18–23.

9. ПИТАННЯ З КУРСУ «СОЦІАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ЦЕНТРАЛЬНІЙ ТА СХІДНІЙ ЄВРОПІ»

1. Соціологічна теорія на тлі суспільних трансформацій.
2. Соціологічна теорія та її основні підходи до трансформації.
3. Соціологічна концептуалізація процесів трансформації.
4. Сучасні дилеми розвитку соціологічної науки в поясненні суспільних трансформацій.
5. Соціологічна концептуалізація суперечливого процесу модернізації.
6. Соціальні і культурні аспекти модернізаційних трансформацій в країнах ЦСЄ.
7. Дж. Діленті «Соціальна теорія у світі, що змінюється».
8. А. Турен «Суспільство повертається до себе».
9. З. Бауман «Індивідуалізоване суспільство». Парадигма постмодернізму в поясненні процесів трансформації в країнах ЦСЄ.
10. Соціальні трансформації та виклики 21 ст. в країнах ЦСЄ: традиція і соціальні зміни.

11. Традиція і глибина соціального світу в поясненні трансформації. Символ і ритуал. Ритуал як спосіб контролю та перетворення досвіду.
12. Конфепція громадянського суспільства в осмисленні поскомуністичних суспільних трансформацій.
13. Процеси формування громадянського суспільства в країнах ЦСЄ. Угорщина, Польща як приклади формування громадянського суспільства.
14. Глобалізація: сучасні теорії, ідеологія і практика в країнах ЦСЄ.
15. Сутність процесу глобалізації в країнах ЦСЄ.
16. Проблеми і перспективи трансформаційних процесів в сучасному світі.
17. Громадянське суспільство в умовах трансформації: теорія, інститути та моделі розвитку країнах ЦСЄ.
18. Процеси формування громадянське суспільство в умовах трансформації. Інститути та моделі розвитку країнах ЦСЄ.
19. Соціальна ідентифікація українського суспільства в умовах трансформації.
20. Самовизначення українського суспільства на сучасному етапі трансформації.
21. Моделі трансформаційних практик, обгрунтовано домінантні типи ідентичностей, що їх продукує практика соціального життя суспільства.
22. Громадянське суспільство і громадянська нація: проблеми та перспективи формування в Україні.
23. Теоретичні проблеми взаємовідносин універсального і національного в процесі протікання соціальних трансформацій.
24. Особливості трансформаційного шляху країн ЦСЄ.
25. Соціальні сили, структури, інститути країнах ЦСЄ.
26. Тенденції змін у політиці, економіці, культурі, громадськості в країнах ЦСЄ.
27. Особливості трансформаційного шляху Росії та Україні: соціальні сили, структури, інститути. Тенденції змін у політиці, економіці, культурі, громадськості.
28. Порівняльний аналіз трансформаційних процесах в країнах ЦСЄ:
Чехія, Словаччина, Польща, Угорщина, Латвія, Литва, Естонія - порівняльний аналіз трансформаційних процесах в країнах ЦСЄ.